

Sarah Mauntain

Kora: 15 éves. Családja: szülei elváltak, az anya neveli az élettársával; anyagi körülményeik rendezettek, bár nem túl fényesek. Tehetséges: koreográfia, hip-hop tánc. Eredményei: a houstoni Lazy Legs utcai táncversenyen csapatban elsők lettek Sarah koreográfiájával, és Texas állam területi versenyén különdíjasok.

Ellis Williams

Kora: 15 éves. Családja: középosztálybeli amerikai családból származik; apja az építőiparban dolgozik, anyja mozipénztáros; egy húga van. Tehetséges: számítógépes ismeretek, programozás. Eredményei: honlap tervezéssel foglalkozik, kisebb cégeknek már készített honlapokat. Ösztöndíjat nyert a PaperWall cégtől tanulmányaihoz.

Foglalt ház

Horváth Brigitta

A csoport jellemzői: A foglalkozás tervezete egy átlagos budapesti gimnázium 10. évfolyamos tanulóinak készült (27 fő). Tanítási drámával még nem találkoztak, de néhányuk az iskola diákszínháza tagja.

Körülmények: Osztályfőnöki óra keretein belül történik a foglalkozás, 45 percben.

Fókusz: Meddig vállalja a közösség a felelősséget (veszélyt) a tagjáért? Konkrétan: Mit tesz a közösség, ha egyik tagjáról kiderül, hogy kábítószerrel kereskedik és azzal kereskedik? (Falaz-e a közösség Gyurma-nak?)

Történet: A történet napjainkban játszódik Budapest belvárosában egy foglalt házban (squat). Hősei az ott lakó fiatalok, akik művészeti alkotóközösségként élnek együtt az épületben. A ház beköltözésük előtt évekig lakatlanul állt. Jogilag nem lakhatnának az épületben, mivel sem nem tulajdonosai, sem nem bérlői a háznak, viszont van egy szóbeli megállapodásuk a ház tulajdonosával, miszerint használhatják az épületet, amíg az nem kerül hasznosításra. Ennek következtében a rendőrség is békén hagyja őket mindaddig, amíg nem zavarják a környéken lakókat, és semmi illegális esemény nem történik az épületben. A házban lakik Gyurma is, aki vizuális művészként, VJ-ként keresi kenyerét: a vetítések összeállítása és saját kísérleti filmek forgatása jelent számára mindent. Egyáltalán nem csinálja rosszul, olyannyira, hogy történetünk idején meghívást kap az ausztráliai Blue Screen elnevezésű VJ bajnokságra. Az utazás költségein kívül egy új, nagy teljesítményű laptop árát is össze kell, hogy gyűjtse, hiszen csak egy ilyen extra géppel indulhat sikeresen a versenyen. Anyagi lehetőségei azonban – ahogy a ház többi lakójának is – igen korlátozottak. Az utazásig kb. másfél hónap van hátra. Ezért kábítószer-termesztésbe kezd: egy speciális és ritka gombafajta nő a szobájában, ami erősen hallucinogén. A gombatenyésztés elkezdéséhez szükséges „gombacsaládót” egy haverjától kapta. Ez a típus igen gyorsan nő, ráadásul grammját 20 ezer forintért lehet eladni, mivel hatása nagyon erős. Épp ezért a rendőrség tiltólistáján is elől szerepel. Mindez ellentmond a ház szabályainak, továbbá nagy veszélyt jelent a közösségre, mert ha társuk tette a rendőrség tudomására jut, akkor az egész közösséget felszámolhatják, és súlyos büntetésre is számíthatnak. Hogyan kezelik a kialakult helyzetet?

Kellékek: fotók az épületről, a ház alaprajza helyiségevevekkel, a környék térképe, a ház szabályzata, hangfelvétel a rádióinterjúról, csomagolópapír, filctollak, rendőrsapka

1. A foglalt ház fogalma

A tanár elmondja, hogy most egy foglalt házi közösségnek a tagjait fogják játszani. Majd egész csoportos beszélgetés keretében megtudja, ismerik-e fogalmat, ha igen, mennyit tudnak a játékok erről a világról.

Hallottátok már a foglalt ház kifejezést? Mitől „foglalt”? Mit tudtok az ilyen közösségekről?

Ezek után a tanár ismerteti a játékbeli foglalt ház életét:

- Ez a közösség egy éve jött létre, amikor is az alapítók (akkor még csak nyolcan) elfoglaltak egy belvárosi, lebontásra (vagy felújításra) váró épületet, amely az előző években lakatlanul állt.
- Tették illegális volt, hiszen nem ők a ház tulajdonosai, azonban a foglalás után nem sokkal kötöttek egy szóbeli megállapodást a ház tulajdonosával, miszerint használhatják az épületet, amíg az nem kerül hasznosításra.
- Ennek következtében a rendőrség is békén hagyja őket mindaddig, amíg nem zavarják a környéken lakókat és semmi illegális esemény nem történik az épületben és annak környékén.

2. Fotók, térkép mutatása

A narrációval párhuzamosan a tanár fényképeket mutat a kétemeletes épületről, valamint annak alaprajzát is megmutatja, amin fel van tüntetve az egyes helyiségek elnevezése. Ezek alapján látszik, hogy a lakók egy művészeti alkotóközösség is. Vannak lakószobák, műtermek, próbaterem (ami egyben színházterem is), közös nappali, konyha, fürdő. A tanár közben elmondja, hogy:

- Itt alkotó (művész) fiatalok (20-30 évesek) laknak és dolgoznak. Anyagi körülményeik nem éppen a legjobbak, viszont el tudják tartani magukat, és a közösséget is fent tudják tartani. (Van, aki eladja alkotásait, zenél és a koncertekből él, mesterségét tanítja, vagy éppen pultosként dolgozik.)
- A közösség fenntartása annyit jelent, hogy közösen fedezik a rezsiköltségeket. Ezért mindenki havonta 18.000 – 22.000 forint „lakbért” köteles fizetni. A lakbér mértéke a szobától függ (hány személyes, mekkora).
- Az épület kétszintes és a környékén lakóházak vannak, továbbá a közelben van egy templom és egy iskola is, amit a ház előtt elhaladva lehet leggyorsabban megközelíteni.
- A lakószobák egy-, két- vagy háromszemélyesek.
- Felhívja a figyelmet a közös terekre.

Miért költözhet valaki egy ilyen közösségbe?

Hogyan élhet egy ilyen közösség?

Milyen lehet a napi ritmusuk? Milyen tevékenységeket kell közösen elvégezniük?

3. Névválasztás és tárgyak felajánlása

A tanár arra kéri a játsszókat, hogy válasszanak a maguk számára egy becenevet, ahogy a többiek szólítják őket ebben a közösségben. Körben ülve

- meg kell mondaniuk a becenevüket, és azt, hogy
- milyen művészeti tevékenységet folytatnak.

Tanár Gyurmaként mutatkozik be. Elmondja, hogy vizuális művész: videókat, vetítéseket készít. Ellenőrzi, hogy mindenki tisztában van-e a fogalommal.

4. Szobaválasztás

Egész csoportban be kell osztaniuk a korábban használt alaprajz alapján, hogy ki melyik szobában lakik, dolgozik. Tanárnak ügyelnie kell arra, hogy Gyurmaként legyen saját szobája. Bele is írják ezeket az információkat az alaprajzba.

Milyen szempontok érvényesülnek a szoba kiválasztásánál?

Ki, kivel szeretne egy szobában lenni?

5. Névadás és jelkép rajzolása (közös rajzolás)

A tanár arra kéri a csoportot, hogy

- adjanak nevet a squatnak,
- és közösen rajzolják meg a ház jelképét.

Milyen szempontok fontosak névadáskor? Mit jelent ez vagy az a konkrét név számunkra?

Mit szeretnénk: milyen értékeket tükrözzön, képviseljen a jelkép?

6. Szabályzat

A lakóközösségnek vannak bizonyos szabályai. A szabályok listája egy központi helyen, a közös nappaliban lévő üzenőfalon van kifüggesztve. A kész, „díjaznos”, kézzel készített szabályzatot a tanár megmutatja. A szabályzat szövege:

Mottó: „A saját szabadságom addig terjed, ahol a másiké kezdődik.”

- Másik saját terét, saját eszközeit, dolgait tiszteletben tartom.
- A közös terekre ügyelek: a tisztán- és rendben tartásukban aktívan részt veszek.
- A heti házgyűléseken megjelenek.
- A ház jó hírére ügyelek, szomszédokra tekintettel vagyok.
- A házba érkező vendégeimért én vagyok a felelős.
- Új tag felvételéről a közösség dönt.

Mit tudunk meg a közösségről ezek alapján?

7. Kiscsoportos improvizáció

Négy csoportban egy-egy rövid jelenet kidolgozása az alábbiak szerint (vagy a 2. pont utáni kérdésnél említésre került közös tevékenységek közül valamelyik):

- közös főzés az egész közösség számára
- karácsonyfa feldíszítése
- már nem használt ruhák elvitele a Vöröskeresztnek
- gyűlés annak megvitatására, milyen színűre fessék a nappalit

Tanár is beáll az egyik csoportba Gyurma figurájaként. Ezáltal felvázolhatja a srác karakterét és jelezheti csoporton belüli helyét.

Megtudtunk-e valamilyen újabb információt a közösségről a jelenetek alapján?

Mik ezek az új információk?

8. Interjú

A játsszók a mellettük lévővel párt alkotnak. A páros egyik tagja, mint egy alternatív életmóddal foglalkozó magazin újságírója kérdezi a másikat, mint a foglalt ház lakóját a házbeli életéről. Arról, hogy zajlanak a hétköznapjaik, milyen ott élni? Az újságírót nem a személyes sorsok, hanem a közösség együttélése érdekli. A beszámolás egész csoportban történik: Az újságírók elmondják, mit tudtak meg az interjúk során a ház életéről.

9. Állókép

Tanár elmondja, hogy meglepetés születésnapi partit szerveztek a közösség egyik tagja számára. Az állókép az ünnepelt érkezése előtti másodperceket mutatja. Tudják, hogy mindjárt belép a kis szobába, ahova összezsúfolódtak, és azt is, hogy nagyon-nagyon csendben kell lenniük, mivel a szobának tejüveg ajtaja van (azaz belátni tisztán nem lehet, viszont a hangot átérteszti). Az egész csoport részt vesz az állóképben.

10. Véletlenül meghallott beszélgetés + tanár szerepben

Miután a csoport beállt az állóképbe, a tanár Gyurma szerepében áll az ajtó előtt. Épp mielőtt belépne a szobába, megszólal a mobiltelefonja és az alábbi beszélgetés-töredéket hallhatja a csoport:

Hi! Itt Gyurma. Mondjad.

(...)

20 ezer grammja, Sika. Pontosan tudod. Ha haver, ha nem.

(...)

Figyu, ez egy nagyon speciális fajta gomba. Totál hallucinogén. Ilyet nem kapsz máshol a városban. Ezt te is vágod. Különben sem kell egyszerre benyomni az egészet.

(...)

Nem, én nem próbáltam. Tudod, hogy csak most kezdtem el utazni ebben az üzletben. De a srácok, akik veszik tőlem, mondták.

(...)

Ide ne jöjjön! Leviszem én a templom elé, ha eldöntötte. Meg ezt különben se telefonon beszéljük meg, inkább átugrom hozzád. Otthon vagy most?

(...)

Oké. Indulok. 10 perc múlva ott vagyok. Csá!

Majd Gyurma elhagyja a házat anélkül, hogy belépne a szobába és nem is tér vissza a buli ideje alatt. Tanár feloldatja az állóképet és elmondja, hogy az ünnepelt (aki nem Gyurma, hanem valaki más a házból) közvetlenül a telefonbeszélgetés után megérkezett és elindult a buli.

11. Kiscsoportos improvizáció

Az ünnepelt megérkezése és a köszöntés egy ideig elterelte a figyelmet a hallottakról, viszont a dolog mindenkiben ott munkált és szerették volna megosztani a később érkezett ünnepelttel. Ezt meg is tették. A kiscsoportos improvizáció (négy csoportban) arról szól, hogy hogyan és konkrétan mit mondanak el a buliban az ünnepeltnek Gyurma telefonbeszélgetéséből. Az improvizáció egy olyan ponton indul, amikor már túl vannak az ünnepelt felköszöntésén, és már egy ideje megy a buli. A jelenet arra szorítkozzon, hogy elmondják az ünnepeltnek a hallottakat és ő reagál erre valahogyan. Érzéseiket, kérdéseiket, gondolataikat nyugodtan belevihetik a jelenetbe.

Összefoglalni, ami elhangzott. Eltérő információk, reakciók összevetése, megvitatása.

12. Interjú Gyurmával egy alternatív rádióban

Gyurma mint vizuális művész a budapesti underground-élet ismert tagja. Ebben a minőségében készíti vele interjút a Muzsikus Rádió egyik műsorvezetője annak apropóján, hogy meghívták Ausztráliába a Blue Screen VJ-bajnokságra. A kiválasztás körülményeiről, a szükséges felkészülésről, a szükséges eszközökről faggatja a műsorvezető. Kiderül, hogy sokba kerül (laptop, repülőjegy). Ezt a rádióműsort hallja a közösség a foglalt házban közös takarítás közben. *(Ezt felvételtől játssza be a tanár.)* A tanár egy a ház lakói közül, ezt el is mondja. Élő adás, tehát Gyurma a stúdióban van, nincs jelen a takarításkor.

13. Gyűlés

A takarítást megszakítva a ház lakói elkezdik megbeszélni egymás közt a történeteket. A tanárt alakító lakó a kezdeményező. A beszélgetés célja annak megbeszélése, hogy mi történt valójában és kinek mi a véleménye róla.

Tudta-e valaki, hogy elutazik? Honnan lesz erre pénze? Miért nem szólt?

14. Fórum-színház

Az előző beszélgetés közben valószínűleg körvonalazódnak a különböző álláspontok. Ezeket a tanár összegzi, összefoglalja. Az elhangzó vélemények közül a tanár megbeszéli a csoporttal, melyik két ellentétes nézőponttal szeretnének foglalkozni. (Lehet, hogy több ilyen lesz.) Rákérdez a játzóknál arra, hogy jól érti-e a kialakult véleményeket, majd megkéri őket, hogy mindenki döntse el, melyik véleményen van inkább, és álljon abba a csoportba. Mindkét csoport választ egy-egy személyt, aki a csoport álláspontját képviseli, és ezt követően felkészítik őket érvekkel: az lesz a dolguk, hogy meggyőzzék egymást, mint a házban lakó két személy.

Egy lehetséges ellentétpár:

- valaki, aki rögtön kitenné Gyurmát a közösségből vagy legalábbis határozottan ellene van,
- valaki, aki védi őt vagy legalábbis megoldást keresve áll a helyzethez, Gyurma személyéhez.

15. Tanár szerepben

Egyik csütörtök este a közösség épp a közös vacsorához készülődik, zajlik a főzés, terítés. Vannak, akik már megérkeztek a házba, és vannak, akik még nem: Gyurma még nincs itt. A tanár mint rendőr lép a játzóknak elé, akik a foglalt ház lakóinak szerepében vannak.

A civil ruhás rendőr először „kóstolgatja” a ház lakóit: alapvetően a hatalmát fitogtatja. Emlékezteti őket arra, hogy a házfoglalás illegális volt és a rendőrség ugyan békén hagyja a lakókat, mivel a tulajdonossal szóban megegyeztek, de ez nem biztos, hogy mindig így lesz. Kiderül, hogy hetente járnak be a házba ellenőrizni. Emlékezteti a lakókat arra, hogy eddig minden rendben, de azért tudják, hogy illegálisan laknak itt és reméli, hogy minden rendben is marad. Majd finoman érdeklődik Gyurma felől, végül rátér, hogy rendszeresen látja a templom előtt, és tudja miben sántikál. Persze ő nem akar balhét és úgy gondolja, hogy máshogy is el lehet intézni a dolgot. Mit gondolnak erről? – Provokálja a ház lakóit. Majd azzal távozik, hogy még visszajön és megbeszélnek.

16. Gyűlés

Továbbra is beszédtema Gyurma ügye, így a csoport gyűlést hív össze, hogy megbeszéljék a történeteket (a ház szabályzata szerint hetente van házgyűlés), és eldöntsék, mi legyen Gyurmával. Kérdés, hogy lehet-e ebben az ügyben Gyurma nélkül dönteni. Ezt érdemes a csoportnak felvetni, ha eddig nem merült volna fel. A vélemények függvényében van jelen vagy távol Gyurma. Ha jelen van, a tanár alakítja. Ha nincs jelen, a tanár is egy a ház lakói közül.

17. A pillanat megjelölése

A tanár arra kéri a játzókat, hogy mint a közösség tagjai írják össze maguknak egyenként azokat a helyzeteket, amikor valami változás következett be a Gyurmához való viszonyukban. Mi volt a helyzet, esemény és mi volt a konkrét változás (honnan hova, milyen érzésből milyen érzésbe váltottak). Ezt a listát megosztják egymással. Valószínűleg lesznek azonos események, helyzetek.

18. Gondolatkövetés

Tudva mindazt, ami az idáig elhangzott, megtörtént (ami a buli pillanatában jövőnek számít), az egész csoport visszaáll a meglepetés szülinapi bulis állóképbe: abba a helyzetbe, amikor Gyurma már elment és az ünnepelt még nem lépett be a szobába. A tanár által megérintett szereplőnek ki kell mondania a gondolatát.